

ÁRA 2 KORONA.

6-11 = 6/11

GONDOLAT

RIPORTUJSÁG.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Procl.

T A R T A L O M:

GOSZTONYI JENŐ: A DARUTOLLAS VILÁGTÖRTE-
NELEM. — MI TÖRTÉNT AZ ERZSÉBET-NŐISKOLÁ-
BAN A KOMMUNIZMUS ALATT? — GÖNCZY MIK-
LÓS: A GÖDÖLLŐI VÖRÖS „FŐHADISZÁLLÁS.” —
MI UJSÁG ERDÉLYBEN? (V. F.) — MIHELICZ VID:
PÁTER ZADRAVECZ ISTVÁN. — DOBOZI ISTVÁN:
A VERSEGI PAP KÁLVÁRIÁJA. — AKTUÁLIS PRO-
BLÉMÁK. — KRÓNKA — HERCZ IMRE RAJZAI.

B U D A P E S T
1919. NOVEMBER 20.
I. ÉVF. 6. SZ.
ELŐFIZETÉSI DIJ EGY ÉVRE: 100 KORONA.

KIADJA: A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT R.-T.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Gerlóczy-u. 11.
Szerkesztőségi órák mindennap 11 és 1 óra között. Kéziratokat nem adunk vissza.
Előfizetési ár: egy évre 100 K, félévre 50 K, negyedévre 25 K.

GONDOLAT. A diadaltarató keresztény sajtó terén régóta érzett hiányt pótol e riportlap, s hogy mennyire szükség van reá, bizonyítja a máról-holnapra történt szinte példátlan elterjedtsége. A *Gondolat* elérte azt, hogy már a második számával fogalommal nőtte ki magát s ma már nélkülözhetetlen olvasmánya a keresztény közönségnek. A jó gondolat, hogy *Gondolat* legyen, Barka Józsefé, aki eddig a lapot vezette, s aki továbbra is fáradhatatlan munkása lesz riportlapunknak. A *Gondolat* mától fogva szélesebb keretekben fog dolgozni, ezért kapcsolódott bele a legnagyobb keresztény sajtóvállalatba, a Központi Sajtóvállalat Részvénytársaságba, s e számtól kezdve annak kiadásában jelenik meg, élvezve a vállalat nagystilű, modern adminisztrálásának minden előnyét. A szerkesztést Burján Károly közismert keresztény írónk fogja vezetni, a keresztény írógárda kitűnőségeinek közreműködésével. Szerkesztősége és kiadóhivatala IV., Gerlóczy-utca 11. szám alatt van. A lapra vonatkozó mindenféle ügyben ide kell fordulni. Előfizetni a Sajtóvállalat fő- és fiókkiadóhivatalaiban lehet (Szent István könyvkereskedés, Kecskeméti-utca, Táltes könyvkereskedés, Kossuth Lajos-utca, fiókkiadóhivatal: Duna-utca 6). Egyes szám ára 2 korona. A Sajtóvállalat összes lapárusitójánál is kapható.

A KERESZTÉNY SAJTÓ

nagyszabásu kiépítésére a Központi Sajtóvállalat részvényeinek jegyzése november hóban is folytatódik. — E cél eléréseért minden áldozatot meg kell hoznunk. Minden egyes részvényjegyző csinos kiállítású részvényeket fog kapni. Minden egyes részvény ára az alapítási költséggel együtt 26 korona. Bővebb felvilágosítást a Sajtóvállalat propaganga-osztálya (IV., Gerlóczy-utca 11. sz.) ad. Ott lehet részvényt jegyezni s onnan kell levélben vagy táviratilag a részvényjegyzési íveket is kérni. Vidéki részvényjegyzőink tájékoztására közöljük, hogy a jegyzett részvények árát helyezték el olyan helybeli bankba vagy takarékpénztárba, amelynek postatakarékpénztári csekkszámhája van és utasítsák az intézetet, hogy clearing útján utalják át a pénzt a Központi Sajtóvállalat Részvénytársaság 40.000. számú csekkszámhájára. Ma másfajta pénzforgalom nincsen, viszont pedig úgy a részvényjegyzők, mint a részvénytársaság szempontjából fontos, hogy a pénz átutalása megtörténjen.

**Keresztény férfiak és nők, kik lapárusítással foglalkozni
óhajtanak, jelentkezzenek lapunk kiadóhivatalában.**

◆ Riportlap. ◆

Felelős szerkesztő:
Burján Károly.

A darutollas világtörténelem.

Az idők ideje, a vágyak vágyódása, turáni lelkünk évszázados álma ment teljesedésbe vasárnap: Budapestet elfoglalták a magyarok. Akiben a nemzeti érzésnek csak egy cseppje élt, aki vérünk véreinek vallja magát, akit a megpróbáltatások keservei már-már a kétségbeesésbe kergettek: vasárnap boldogan új életre éledt, miként a magyar nép, amely török, német és bolsevik hódoltság döbbenetei után újra nagynak és hatalmasnak érzi magát. A nemzet kormánykerekét erős markok ragadták meg. A *Horthy* vaskeze nagyot lendít a kormányon és megállítja az erő nélkül vesztébe dőcögő nemzet szekerét. A *Friedrich*ek, a *Haller*ek marcona politikai alakja mellett feltűnik a Dunántul bálványa, a katonák félistene: *Horthy*, mellette a csodás szervező-tehetség: *Lehár* és a magyar parasztanyak szent célra, nagy tettekre szült fiai: a turáni katonák.

A nemzeti hadsereg! Itt áll előttünk. Egy lélekben összeolvadt, testében a lelkesedéstől remegő, szívét az ajkára éljenző mámorosan boldog tömeg fogadta. Nem az a söpredék, amelynek soraiból a Linderek, a Kún Bélák pribékjeit sorozták. A tiszta, a magyar része volt Budapestnek az utcán, míg az elfajzottak, a közénk befajzottak, a lelkünk idegenesei remegve húzódtak meg vackaikban, ottan, ahonnan a vérszopók gögös cézárjait rajzolták elő az átkos méhü anyák.

A magyarság ezzel a hadsereggel európai tényezővé vált. A lengyel hadseregen kívül nincs ma ilyen katonasága egy államnak sem. Az oláh hadsereg fegyelme olyan, mint az oldott kéve; mi alatt Erdély a parasztlázadás küszöbén áll és nem lesz, aki rendet tartson fenn benne. A cseh légionáriusok és szokolisták a szláv terrorral is alig bírják visszatartani a lengyelek és magyarok felé

kacsingató tótságot. Bécsben a katonatanácsok diktálnak és húzzák az általunk már végigjárt uton lefelé a népet, miközben Böhm Vilmos „Arbeiterwehr” szervezésén munkálkodik. Jugoszlávia tüzfészkében hatalmas ka-

nállal keverik az önálló horvátok a szabadságharc láváját a Nagy-Szerbia izzó-forró üstjében. Az orosz szovjetrubelek végiggurulnak Európán és nincs állam, amelynek hadseregét ki nem kezdené a busásan fizetett agitátorok raja. Közben Judenics visszavonul, Kolcsak hátrál és ha nem is győz a szovjet, de a kegyelemdőlés egyre késik.

És ebben az időben Horthy Miklós és Lehár Antal megszervezik Pannonia fiai. Mint a földből nőnek elő a darutollas tizezrek. Mintha az öreg erdélyi ágyuöntő

faragná ki a magyar ágyukat, mintha a magyar föld sulyos lelke dübörögne a száguldó páncélautókon. A daliás huszárok, a feszesen lépdelő tiszti századok, a mi büszkeségeink, talán csak hetek kérdése és belekarcolnak kardjuk élével a rothadó Európa történelemkönyvébe.

Nincs ma megbízhatóbb hadsereg egész Európában a mienknél. Minden vonaglik, porlad, oszlik körülöttünk, csak a mi akaratunk jegecesedik tettekké, csak a mi napunk van felkelőben. A történelem hullámvonalán megelőztük a vén, agyonkulturált Európát. Ők csuszna a lejtőn, mi már emelkedünk a taraj felé.

Csak összefogni most, magyarok! Nem az embervértől még párolgó, judás-pénzektől piszkos tolakodó kezekkel, hanem magyar a magyarral. Vegyük elő a kereszténység és magyarság vérzivataros ezredéven át kipróbált vakoló ragacsát, hogy házat és házat építsünk újabb ezer évre. A politika, a társadalom, a gazdaság, az ipar, a kereskedelem minden csak akkor lesz a mienk, ha keresztény és magyar.

És ezt a munkát fedezze a nemzeti hadsereg. Ne legyen pogrom, hanem programm-hadsereg. A magyarság új ezeréves programmjának szilárd alátámasztása. Vigye diadalra a zászlót, amit egy himpellér gróf saját kezével sárba vágott. Legyen ott, ahonnan tejjel-

GONDOLAT

mézzel visszacsalták hazaáruló gazok. Legyen ez a katonaság néphadsereg és a nép is magának érzi majd. *Legyen egyforma magyar minden magyar, akár a kard, vagy a termelő munkaeszköz van is kezében.* Ne legyen a hadsereg külön ország a házában, hanem egy a mindannyiunkkal. És amint a frontokon, a Doberdón, Arangyelovácánál, a Gorlicénél és mindenütt a mi fiaink vére omlott, úgy csak a mienk legyen a szó a béke műhelyében is. Legyen felszabadító ez a hadsereg, amely egy átkos uralom pénzzel lebiró zsarnokságának szuronynyal is megálljt kiált. Legyen korbács az üzér, a népölő, drágító sáskahad számára. Ha kell, harcoljon a jogért és a magyar igazságért, ha kell, legyen oltalma a szántóvetőnek, aki kenyeret ad éhező gyermekeink szájába. *Legyen nekünk a darutollas sereg a mindenünk és mi is odaadjuk mindenünket, hiszen magunknak adjuk.*

A kormánykerék már jó kezekben van. Csak még egypár kerék csikorog. *Majd azt is kicseréljük.* A nemzet szekere előtt már toporzékolnak a történelmi haladás telivér paripái. A földek népe már elveti egy újabb ezer évi magyar termés buzáját. A gyáarak munkásnépe önti már a megbánás olaját a magyar csontokon kifícamlott gépkerekre. **A középosztály szemében meredt**

könnyek jelzik a mult tunyaság undorát. A hajnalban fellegek szárnyán Bocskay-sapkás magyar katonák menetelnek a jövő útján. Milliók millió keze esküszik fel a trikolorra. És fent az élen egy erős vaskéz, *Horthy* keze lendít a kormánykeréken.

A nemzet útja jobbra kanyarodik, a tevés, a fejlődés felé. És két kezével áldást hint ránk az Ur, a Magyarok Istene...

Gosztonyi Jenő.

Mi történt az Erzsébet-nőiskolában a kommunizmus alatt?

— Berzeviczy Gizella szomorú históriája. —

Amint ismeretes, az Erzsébet-nőiskola egyike volt a múltban a legkitünőbb nőnevelő intézeteknek. Mindenkit érdekel tehát, mi történt ebben a magas színvonalú és kitünő hírű intézetben a kommunizmus alatt. Hogy megbízható, pontos adatokkal szolgálhassunk olvasóinknak, felkerestük az Erzsébet-nőiskola egyik kitünő professzorát és megkértük, mondjon el egyet-mást az intézetnek a Kun Béla gyászos országlása alatti helyzetéről és az intézet akkori vezetőjének *Berzeviczy Gizellának* viselt dolgairól. A professzor ur nagy előzékenységgel fogadott és szívesen informált bennünket a történetekről, bár előadásán nagyon észre lehetett venni, mennyire vigyáz arra ez a kitünő pedagógus, nehogy olyasvalamit mondjon, aminek nyilvánosságra hozásával, akaratán kívül is árt-hatna az intézet régi jó hírnevének. Informátorunk nagyjában a következőket mondotta:

— A tanári testület a kommunizmus kitöréséig, sőt még azontul is — a lehetőség szerint! — távollartotta magát a felülkerekedett destruktív áramlattól. Április elején azonban kénytelenek voltunk belépni a tanítók szakszervezetébe, mert hiszen ezt meg kellett tennie mindenkinek, aki nem akarta, hogy kirugják. Mindazonáltal a tanítás április folyamán még a régi mederben folyt, bár kénytelenek voltunk bizonyos dolgokat, a tanácskormány rendeletére keresztülvinni. Május első felében vörös ünnepélyt kellett rendeznünk az intézetben. Ezen jelent meg először *Berzeviczy Gizella*, mint az intézet vezetője, akit a tanácskormány *Berta Ilona* igazgató-nő helyére nevezett ki. Május folyamán további változások történtek a

tanári testületben. *Berta Ilonát* rendelkezési állományba tették. Új tanárokat neveztek ki — számszerint nyolcat! — főképpen azért, hogy „új szellemben“ vezessék az intézetet és ellenőrizzék a tanári testületet. Az új tanárok május 15-én foglalták el helyüket és teljesen birtokukba vették az intézetet. *A kinevezett nyolc új tanár, illetve tanárnő közül hat tartozott az izraelita fajhoz.* A leg-erőszakosabbnak azonban egy keresztény tanár, *Visnya Aladár* mutatkozott, akit a soproni felső-leányiskola igazgatói állásából hoztak ide s akire például nagyon jellemző, hogy a proletár-diktatura bukása után — dacára annak, hogy Sopronban kommunista magatartása miatt le is volt tartóztatva! — az intézetünknel megüresedett fizikai tanszékre pályázott. Az új tanárok azonnal a VI. fizetési osztályba kerültek, ami — érthetőleg! — nem érintette valami nagyon kellemesen a kipróbált régi tanárokat. Valamennyi tanár között *Visnyai* volt *Berzeviczy Gizellával* a legbizalmasabb viszonyban, úgy hogyha *Berzeviczy* akadályozva volt teendői ellátásában, akkor mindig *Visnyai* helyettesítette.

— Junius 24-én — az ellenforradalmi kísérlet napján — este nagy vigság volt az intézetben a leányok között, mert biztak az ellenforradalom sikerében. Annál rosszabbul érezte magát *Berzeviczy* és mikor a leányok felszólították, hogy az épület homlokzatáról a vörös lobogót vonassa be, azt felelte, hogy ne háborgassák, mert erős migrainje van. Es amikor a leányok a lobogót mégis bevonták, megfenyegette őket azzal, hogy a tetteseket a forradalmi törvényszék elé fogja állíttatni.

— A tanári testület egyik kitünő

GONDOLAT

tagja, Vásony Lajos dr. vegyész június 26-tól július 26-ig el volt fogva. Ugyanis a budafoki direktorium egyik oszlopa, egy cipész azzal vádolta, hogy ellenforradalmi nyilatkozatot tett. Vásony fogságban lévén, a július hóban megtartandó képesítő vizsgálatokon nem vehetett részt. A növendékek emiatt a forradalmi törvényszék vezetőjéhez egy memorandumot intéztek, amelyben kérik a „törvényszéket”, hogy Vásony Lajos ügyét még a vizsgák megtartása előtt tárgyalják le, hogy — amennyiben ártatlan! — nála vizsgázhassanak. A memorandumot *Berzeviczy Gizellának* adták át a növendékek azon kéréssel, hogy ő is támogassa a növendékek kérelmét. De ő kijelentette, hogy Vásony érdekében nem tesz semmit, akinek többé az intézetben helye nincs és ha a lányok az ő érdekében valamit tenni merészelnék, akkor oklevelet nem kapnak. Később a tanári testület fordult a közoktatásügyi népbiztosság útján a forradalmi törvényszékhez Vásony ügyének elintézése végett, de eredménytelenül. Így Vásony csak egy hónapi fogság után tudott kiszabadulni a börtönből.

— Az új tanárok semmiféle jogcímét nem tarthattak arra, hogy egy főiskola tanárai lehessenek. Tudományos munkássága tán háromnak volt, a többinek nem. Kineveztek ide felsőkereskedelmi iskolai tanárokat és tanárnőket, akik tanítóképzéssel sohasem foglalkoztak. Ilyenek voltak pl. Alkalai Ödön (Salamon), Pécsi Berta dr., Tillinger Istvánka. Ez a legutóbbi matematikát tanított, hogy milyen kitűnően, arra jellemző, hogy a növendékek megkérték az ezidei professzort, adja elő megegyszer az Istvánka által a múlt tanévben előadott anyagot. Ez az Istvánka egyébként is nagyon vállalkozó szellemű hölgy, mert — amint hallottuk — Imre Lajos dr. államtitkár urnál már érdeklődött aziránt, nem

állítanak-e fel még egy matematikai tanszéket, mert ő pályázni szeretne. Alkalai szociológiára volt kinevezve, de ő történelmet és németet tanított. Egyébként sokszor nem tartotta meg az óráit, amelyek annyira unalmasak voltak, hogy a lányok egyszerűen nem jelentek meg az óráin.

— Berzeviczy Gizella kinevezése a tanári testületnél általános megbotránkozást okozott, amelynek az akkori politikai viszonyok között csak úgy adott kifejezést, hogy a vezető megérkezésekor senki sem üdvözölte. Valósággal az intézet megbecstelenítésének tartották e kinevezést. Berzeviczy Gizella több alkalommal kijelentette a növendékek előtt, hogy ő egyáltalán nem szégyenli, hogy neki lány létére gyereke van, sőt ő ezt minden nő kötelességének tartja. A cselédek vasárnap délután arra biztatta, hogy menjenek a ligetbe, hiszen ott ilyenkor katonák vannak. Jellemző, hogy a cselédek közül egyik-másik ezt a felhívást sértésnek vette. A felső leányiskola VI. osztálya egy kis ünnepélyt rendezett az intézetben, amelynek a végeztével Berzeviczy megengedte a leányoknak, hogy a jelenlevő fiatalemberekkel táncoljanak, nem vette zokon, hogy a fiatalok a megengedettnél kissé szabadabban viselkedtek, sőt nem emelt kifogást az ellen sem, hogy azok a tánctermet elhagyva, a sötét kertben sétálgattak.

— Részt vett *Berzeviczy* egy agitátorképző tanfolyamon is és abban az időben, amidőn az intézetben legnagyobb szükség lett volna vezetőre, t. i. a vizsgálatok idején, 3–4 heti propaganda-utrá indult, jól felszerelve a kommunisták ismert szennyes röpirataival. Vidéken előadásokat tartott, sőt néhány embert, mint ellenforradalmárt le is tartóztatott. A propaganda utról augusztus 3-án jött vissza. Augusztus 6-ra egy tanári értekezlet volt egybehiva, amelyen

a növendékeknek a jövő iskolai évre való felvételével akartak foglalkozni. A gyűlésen Horger dr. kollégánk éles szavakkal ostorozta a már letűnt tanácsrendszer bűneit, a tanári kar nevében kijelentette, hogy a tanácskormány összes rendeleteit törvénytelennek s így semmiséknek tekintik, felolvasott egy javaslatot, amelyben a tanári kar az ujonnan kinevezett tanerőknek elmozdítását kéri és végül felszólította Berzeviczyt, hogy az intézetet — a régi igazgató hazatéréseig — adja át Vásony Lajos dr.-nak. Horger dr. beszéde alatt Berzeviczy nagyon ideges volt, többször közbeszólt és végül is ezzel a kijelentéssel hagyta el a tanácstermet:

— Az természetes, hogy mi együtt nem dolgozhatunk, hiszen egy egész világ választ el bennünket egymástól.

— Mikor a tanácskozásnak vége volt, a növendékek Berzeviczynek az intézetben levő lakásához sereglettek és lelkesen énekelték a Hymnuszt és a Szózatot. Az éneklő növendékek sorfala mellett vonultak el a gyűlésen megjelent kommunista tanárok. Alkalai nem vette le a kalapját, a leányok emiatt rászóltak. Pécsi Berta pedig befogta a fülét, hogy ne kelljen hallania a gyűlölt „nacionalista” dallamokat.

— Az ülés után megjelentünk Berzeviczynél és felszólítottuk, hogy az intézetet adja át. Ő ezt megtagadta. Erre kijelentettük, hogy az intézetet átvesszük, de az intézetben folytatott működése alatt történekeért a felelősség őt terheli. Csomagolt és még azon a napon távozott. Két-három nap múlva csendőrök keresték, de mi nem tudtuk, hogy hol van. Augusztus máfodik felében történt, hogy az intézetnek egy végzett növendéke a Múzeum-kávéházban meglátta, a kávé utján telefonon értesítette a rendőrséget, amire egy csendőrfőhadnagy jelent meg a kávéházban,

aki letartóztatta. Azóta a gyűjtőfogházban van.

Arra a kérdésünkre, vajjon az intézetbe a tanácskormány által kinevezett új tanerők erős hatással voltak-e a növendékekre, így felelt a tanár ur:

— Nem gondolom. Akadt ugyan néhány lány, akiknek talán imponált az, hogy Berzeviczy szakított a társadalmi konvenciókkal, de a tulnyomó többség lelke legbensejében megmaradt a szilárd hazafias és erkölcsi alapon. Ez főképpen a régi tanári gárda szívós fáradozásának és a szülői házban nyert kedvező befolyások érvényesülésének köszönhető.

Berzeviczy Gizelláról, aki most ugy negyven év körüli nő, még a következőket sikerült megtudnunk. Az atyja számtanácsos volt, az anyja álitólag zsidóasszony. Mint fiatal tanárnő a budafoki polgári iskolánál működött, ott azonban erkölcsi szempontból olyan botrányosan viselkedett, hogy a miniszter — a szülők kérelmére — elhelyezte Szabadkára. Onnét 9—10 évvel ezelőtt az aradi felső leányiskolához került. Az októberi forradalom után ő lett az ottani testület bizalmija. Ezt arra akarta felhasználni, hogy az intézet igazgatójává nevezzék ki. Ezért a tanári testület megvonta tőle a bizalmat. Erre feljött Pestre, felvétette magát a szociális átképző kurzusra. Ott megismerkedett a proletárdiktatura vezetőivel és — miután többen, akiknek felkínálták az Erzsébet-nőiskola vezetői állását, nem fogadták el — őt nevezték ki. Gyöngéd barátságban állott Berzeviczy az egyik fővárosi múzeum igazgatójával, aki — a hír szerint — el is akarta venni, de nem ment simán a dolog, mert az igazgató urnak felesége van, akit azonban már tíz éve egy elmegyógyintézetben kezelnek és a szerencsétlen asszony hozzátartozói — úgy látszik — nehézségeket támasztottak.

A gödöllői vörös „főhadiszállás”.

„Ki helyezett e bájvidék ölébe,
Némán borongó kastély, tégedet?
A természet s művészet frigybe lépe,
Ékíteni nyájas, szép környékedet.”
Gödöllő 1846 május 31.

Garay János.

Gödöllő, kastélya révén bekapcsolódott az ország legszomorubb, legujabb történetébe is. Károly volt király itt fogadta utoljára a politikusokat. A kihallgatás után kiszólt szobájából: ohajt-e még valaki kihallgatást? Olyanok is jelentkeztek, akik nem hoztak magukkal megfelelő ruhát. Ezek ismerőseiktől kérték el s öltötték magukra. A hírhedt Károlyi-pártiak itt hemzsegték, erőszakoskodtak már akkor is. A szocialisták felrobbantással fenyegetőztek, ha nem nyernek meghallgattatást. Október 31-ikén reggel, a volt uralkodó gyermekei innen menekültek autón Vác felé. Délután, emberemlékezet óta először, a nemzeti zászló felkerült a kastélyra.

A Károlyi-kormány alatt a budapesti munkástanács minden áron a kastély egyik szárnyába akarta hozni a tudóbajos munkásokat! Ide, 135 méterre a legközelebb eső háztól, 56 méterre pedig a budapest-kassai országúttól! Ezen naponként átlag 300 kocsis, autó veri a port (terményszállításkor kétszer annyi). A kastély szennyviz levezető csatornája téglából falazott s még a község belterületén, nyíltan torkollik a Rákosba. Egészen Újpestig, amíg a Dunába ömlik, fertőzle volna a községeket. A kastély másik szárnyába akarták hozni a szülő munkás nőket! Mennyi tudatlanság az intézkedéseikben! A gödöllőiekről még csak ennyit. Károlyi uralma alatt, a munkástanács, egy cipész indítványára, ménlovakkal akart szántatni az uradalomban. A diktatura alatt pedig egy kapa-kaszakerülő volt a korona-uradalom „intézője”.

Ide a kastélyba telepedett le május 1-én a vörös „főhadiszállás”. Jelezte ezt a szigorú őrség és a kastély nyílt erkélyén lengő vörös zászló. Böhm Vilmos „hadseregparancsnok” és Stromfeld Aurél vezérkari főnök vezették a keleti hadsereg parancsnokságát. A „főhadiszállás” a kastélynak mind a 280 szobáját elfoglalta; természetesen nem kimélték néhai Erzsébet királyné eddig érintetlen szobáját sem. Lefoglalták az állomás mellett levő volt királyi várótermet is. Itt székelt Práger Jenő városparancsnok. Böhm Pulmann-kocsikból álló vonatához fűtött mozdony állt három hónapig készenlétben. E különvonaton naponként 74 terrorcsapatbeli tartott szolgálatot. A „főhadiszállás” elhelyezkedésével Gödöllőről Pestre és vissza vonaton és villamoson csak igazolvánnyal lehetett utazni. A községbe vezető utcákon terrorfiúk ütöttek tanyát s még a mezei munkába igyekvőknek is igazolniok kellett magukat.

A kastély és a 10 percre lévő váróterem között telefont és autójáratot rendeztek be. Zenés vigság folyt az épületben. A konyhából naponként tejszínes kávét, négy tál ételt, bori, pezsgőt szolgáltak fel. Május 9-én egy vagon szalonnát kaptak. A koronauradalom naponként 140 liter tejet küldött. Azonkívül 18 darab tehén legelt a parkban. A Rákos-patak elkerített részében sertések lubickoltak. A hivatalos étkezés a nagyteremben történt. Eleinte valósággal dulakodtak egymásközt a helyért. Egyik kastélyi alkalmazott segített ezen, számozta a helyeket s ugyanannyi számú s jelzésű dugót osztott szét! Ez volt az a bizonyos „proletár-fegyelem.” Hogy milyen élet folyt itt, arra jellemző a következő adat. Egyik kastélybajáró nemrég panaszkodott: „A malacaim nem akarnak árpát enni, mert a vörösök alatt megszokták a húst a

kastélyi moslékból!" (Ugyanakkor mit ettek a fővárosiak?) A „szellemeket“ sem hanyagolák el; gyűjteményekben lévő hivatalos nyomtatvány szerint ezt „Művelődési és ismeretterjesztő ügyek“ címen Paulik Béla a Fidibusz című fővárosi lap volt „rajzolója“ és tulajdonosa szervezte. „1-ső számú Frontszínház, Főhadiszállás (a volt udvari lovardában)“, elnevezéssel mozgószínházat és kabarét rendeztek be. Az előbbi 3, az utóbbi 5 ezer koronát is jövedelmezett esténkint. A pénzért külön „biztos“ jött ki s „beszállította a központba“.

Vörös katonának szabad bejárata volt a kastélyba. Megtörtént, amint piszkosan jött a budapesti frontról, bement az egyik szobába, egypár selemhuzatu széket összetolt s bakanocsosan ott aludt el.

Böhm is autón járt ki a vonatjára. Julius 4-ikén este, amint autón elhagyta a kastélyt, közelből háromszor rálóttek. Pár hét múlva vonatának egyik kocsiját lőtték szitává. Megmenekült. Ez volt az „elvtársi szeretet“ külső megnyilatkozása. Böhmnek a vonaton kívül, a Gizella-uton is volt lakása. A kastély butorzatából rendeztette be. Persze, hogy ellefejtették visszavinni a butort!

Általában semmit sem kiméltek. A kastélyi szőnyegraktár nagy részét elhordták, a drága szőnyegetek feldarabolva, autóba használták el.

Erkölcsei felfogásukra egy jellemzőt. Práger Jenő városparancsnok szemet vetett a kastélyban egy földmives leányra. Bátyja minden este várta. Egyik este azonban két vörösőr is várakozott a munkából hazatérő leányra. Bátyja hozzásegődött, hogy szokás szerint hazakisérje, de az örök mellbe lökték, hugát pedig Práger lakására vitték... Mit is kiabált a „közoktatásügyi népbiztosság“ öles plakátja? Igen, a proletárdiktatura „tisztább élvezeteket és örömeiket nyújt“! (?)

Óriási autóforgalom volt itt. Te-

mérdek benzint pazaroltak el. Megfordult itt Kun Béla is, persze fegyveres kísérettel. Ha ittmaradt, a sinautóban aludt. A terrorcsapatbeliek innen járták a vidéket, villamos akkumulátoron. Ha dorbézolás közben hepszokták a vasuti kocsikat, tisztos vasuti altisztekkel suroltatták tisztára! Gödöllő központ volt. Pl. a Szolnokról rablott holmit előbb ide s aztán innen be a fővárosba vitték.

Mig a „főhadiszállás“ itt volt, 9 órán tul az utcán tartózkodni, kivilágított szoba ablakát nyitvartartani nem volt szabad. A községbe jövő kocsikat, batyusokat szigoruan ellenőrizték. Igen félték.

A sok undorító és visszataszító kép között kerül tiszta is. A vörösörök között akadt olyan is, aki szabad idejében az imakönyvet lapozgatta... Ezen a férfin sem tudott diadalt venni a „vörös rém“.

Azonban a gödöllői dáridónak sem volt alapja. Az ellenforradalom napján nagyon sunyi hangulata volt a „főhadiszállásnak“. Este erős őrzérek cirkáltak a — főváros irányában. A rendszabályokat szigorították. A főhadiszállás megsemmisítésére négyféle terv volt. Végre közelgett a biztosra vett nap. Julius 29-ikén megjött az utolsó távirat: „Az északi front tarthatatlan, a front felbomlott.“ De azért a két híres vörös lap rendületlen hozta a felhívást: „Be a vörös hadseregbe!“ 31-ikén a visszaözönlő vörösök siettek a főváros felé. Délben hire futott: jönnek a románok! Mint a felzavart hangyaboly, ugy zajlott a kastély. Csak most láttuk, mennyi és milyen mindenféle népség vert itt tanyát! Sietve történt a kivonulás. Közben történtek férfias kijelentések is: „majd adunk mi a románoknak — Budapestent!“ Felejtethetlen kép. Mindenki iparkodott menteni a saját kedves kis életét. És egy pár tárgyat — emlékebe.

GONDOLAT

Ezért igen becses volt az autó, kocsis, ló, bicikli. Megindult a fosztogatás is, nyíltan, Gödöllő közönségének szemeláttára! Három he-

birka, jobbkezében két villamoskörte volt. Böhm vonatán temérdek élelmet, elsőosztályú lisztet, csokoládét, rizst, szemes kávé,

Hercz Imre
rajza.

Lehár Antal báró, a nyugatmagyarországi hadsereg parancsnoka.

lyen hordták a lopott holmit. Mindent vittek, láttam ágybetétet, szőnyeget, szekrényt, képrámát, élelmet vinni. Az utolsó vasas-kocsiban szőnyeggel letakart ládán ült az utolsó vörös katona. Mellette két

kockacukrot, pezsgőt, bort, dohányt találtak. Öt órakor a „megbizhatatlan” székely csendőrök vették őrizetbe a kastélyt. Felkerült erkélyére a harmadik, most már fehér zászló. Nem egy autó, kocsis

tért vissza még az éjjel zsákmányért, de ezeket a csendőrök kizavarták.

Igy éltek és így futottak innen a „világot megváltók“.

Augusztus 1-én 9 órakor ért be az első román lovas, 10 órakor énekelve jött a vadászok csapata és a

gárdalovasság. A vörösök annyira kifosztották a kastélyt, hogy a megszálló román trónörökösnek asztalterítőt, kendőt, evőeszközt, poharat és ágyneműt a községből szedtek össze. Amint ők mondták: „Sociális termelésből — fakad a jólét.“
Gönczy Miklós.

Mi ujság Erdélyben?

— Szomorú feljegyzések! —

Lázás, ideges pakkolózás, az utasok nagyrésze kiszállani készül, a régi udvariasság nyoma nélkül igyekszik mindenki az ajtóhoz közel elhelyezkedni, kiabálás és veszekedés közepette. A vonat kerekei monoton ütemben lüktetnek, de én csak szívem lüktetését hallom. Kolozsvár külső kerületét értük el. Majd egy éve nem láttam már édes szüleimet s otthoni kedves pajtásaimat.

Néhány perc múlva, nehéz podgyászom súlyát nem is érezve, ugrom le a lépcsőről, valahogy oly idegen itt azonban minden. Az állomás épületén „Cluj“ felírás s keresem, de hiába, a magyar Kolozsvárt, mikor egy szuronyos baka meglök, a kijárónál álló sorra mutat. Megértem, az utasok igazolványát vizsgálják ott.

A Ferenc József-uton visz a konflis. Minden épület a régi s mégis oly más most a város képe. Jobbra-balra félig rakott butorkocsik, szuronyos bakákkal, s csuhás mokányokkal. A járókelők arca komor, csak elvétve lát az ember egy-egy mosolyt a pruszlispartás magyar lányok ajkán.

Otthon a nagy örömmön keresztül elkeseredés érzik át. Kérésemre édes apám mindjárt rá is tér az okára s öklöm folyton erősebben szorul össze az erdélyi magyarság sorsának hallatára.

Kolozsvárnak, Erdély e kikristályosodott magyar központjának eloláhosítása a legbrutálisabb, legvandalább módon folyik.

Dr. Boeriu, volt tordai ügyvédjelölt, Kolozsvár jelenlegi kormánybiztosa a főintéző, maga többször hangoztatja, hogy Kolozsvár két éven belül román lesz, s nem akar januártól kezdve magyar szót hallani.

Céljuk elérésére a következőképp járnak el: az összes szabad és elrekvirálható lakásokat a Boeriu alatt álló lakáshivatal lefoglalta a románok részére. Augusztus végén rendelet jelent meg, hogy az összes esküt nem tett tisztviselők, kik 20 éven belül jöttek Kolozsvárra s az 1914 óta beköltözött többi polgárok Kolozsvár területéről kiutasítottak.

A rendeletet ugyan módosították, mindazonáltal olyanokra is alkalmazták, kikre nem vonatkozott. Háztulajdonosok, kolozsvári benschülöttek kapták és kapják a rendeletet a város elhagyására pár napon belül; vagy csak lakásuk sürgős átadására. Saját házából kidobva, más lakást nem kapva, a város elhagyására kényszerítik a legrégebb lakosokat is; utazási engedélyt azonban csak úgy adnak, ha az illető nyilatkozatot ír, hogy önként távozik s Nagy-Románia területére állandó lakosnak nem

tér vissza. A rendelet nem teljesítésére fegyveres kényszerítés és brutalitás a válaszuk.

Október elején a Honvéd-utca végén levő Bivalyréten egy új negyed volt kialakulóban, az apró

gyerekekkel, esős időben sátor alatt nyomorgó kiülőzöttekből. Ugyanekkor az Ószerezen tisztviselők serege mindenéből kifosztva, utolsó butordarabjait, ágycsontjait, asztalát árulja már. Ezek mentek tönkre, s hagyták el vagyonuk romjaival a várost e kényszer következtében.

Kolozsvár köztisztviselésében élt 43 éven át Kuzsók István bátyánk, a Mértékhitelítő felügyelője, s sokoldalú tevékenységével, a háziipar fejlesztésével még a környékbeli román lakossággal is jót tett.

Nem lévén szakember helyettese, az eskületevés megtagadása után is kérték, hogy maradjon állásában, amit ő készséggel teljesített, fizetés nélkül, kijelentvén még,

hogyan a helyzet tisztázódása után ő ugyanis nyugdíjba megy. Közben fényképét kérték Szebenbe, a vasúti mérlegek hitelesítéséhez szükséges arcképes igazolvány kiállítása céljából. Augusztus 26-ikán újból eskütételre szólították fel, minden eredmény nélkül. Szeptember 15-ikén rendeletet kapott a városnak három napon belül való elhagyására. E rendelkezésnek bátyánk nem engedelmesskedett. Huszadikán azonban két detektív a kormánybiztosságra kísérte, hol ugyanazon arcképpel állították ki utazási igazolványát, amit Szebenbe kértek volt, Boeriu kormánybiztos ur pedig hetykén válaszolta, mikor felebbezni kívánt: Felebbezzen a jó Istenhez.

Igy történt, hogy szeptember 22-ikén egy román hadnagy kíséretében toloncolták ki a közszereket és tiszteletnek örvendő 60 éven felüli bátyánkat, felesége felgyógyulását sem várva meg, kit utóbb szintén kiutasítottak.

Több száz tisztviselő-családnak jutott hasonló vagy súlyosabb sors. Szigethy Miklós főhadnagyot 18 évi kolozsvári tartózkodás után 3 napi határidővel dobták ki 1½ éves és 3 hónapos gyermekeivel az utcára. W. I. nyug. vasúti hivatalnokra egyik rendeletük sem talált, mert kolozsvári őslakó. Férjhezment leányával egy házban 3—3 szobás, 1—1 konyhás lakásban éltek, mikor azon rendelkezést kapták, hogy a két család összesen 1 szoba és 1 konyhába tartozik ideiglenesen összeköltözni. Így már lehetlenné tették számukra is a maradást.

De a kormánybiztos ur azért jószívü ember. Egy gyermekágyas anyának megengedte, hogy a szülés utáni három napig lakásában megmaradhat.

Egy a főtérről kiutasított hölgyet vigasztalt: nagyságos aszszonyék már ugyanis régen laknak a Mátyás-téren, kis vidéki levegőre

szükségük van, költözzenek a külső negyedbe.

Egy hivatalnoknak, ki hivatkozik a rendeletre, mely rá nem vonatkozhatik, dőlyfösen válaszol: *Itt én vagyok a törvény.*

Nem hallgathatom tovább legjobb ismerőseim keserű sorsát, elindulok egyedül kis sétára a városba, hol minden kőben ismerőst üdvözlök.

A Deák Ferenc-utcában a kocsijárda javítását nézem, mikor két kéz fogja le szemeimet hátulról. Egy orvostanársegéd, régi gyermekkori játszótársam.

Bizakodva mondja, hogy bár a tanárokat régóta elmozdították, s október 15-ikéig tőlük is esküt követelnek, s fizetést ugyan nem kapnak, mégis reméli, hogy megmaradhatnak legalább klinikai lakásaikban, mert nincs megfelelő pótszemélyzet.

S mi történik mindezek ellenére?

Október 15-ikén délelőtt 67 *specialista orvost bocsátanak el, helyükbe mindössze 17 orvost hozhatván, ezeknek is jórésze vidéki, nem specialista. Tanársegédekké, gyakornokokká, 4 és 6 félévet végzett medikusokat tesznek meg.* A volt professzorokat és szakorvosokat kiutasították vagy a külvárosba lakoltatták át; megtörtént az is, hogy orvosi rendelőt felszereléssel együtt foglaltak le. Az egyetemre bukaresti tanárokat nagyszámmal neveztek ki, tiz francia s egy olasz professzor kinevezését kürtölték ki, akik azonban nem jöttek el Kolozsvárra s képzetlen közegek sülyesztik középiskolai nivónál alacsonyabbra jelenleg az egyetemet.

Október 27-iki kelettel, dr. Ghibu reszortfőnökh. aláírással kapták meg az erdélyi egyházkerületek az új középiskolai tantervet: román nyelv heti 26 óra, hittan heti 15 óra, magyar nyelv rendkívüli tárgy, román földrajz és

történelem tanítandó, gimnáziumokból a fizika teljesen elmarad, a reál tárgyak általában elhanyagoltatnak, új tárgyak az alkotmányjogi és közigazgatási ismeretek és gazdasági politika heti 1 órán a VIII. osztályban s francia, esetleg angol nyelvek tanítása.

S kik lesznek a román középiskolai tanárok?

1919 nyarán 3 hónapi kurzuson a 6 gimnáziummal bírók az érettséginek megfelelő képesítést, további 3 hónapon az egyetemi teljes képesítést szerezhették meg.

Félművelt, kvalifikáció nélküli elemekkel töltik be a hivatalokat is s a megvesztegethetőség azt a fokot érte el, melynél össze kell omolnia az adminisztrációnak.

Dr. Ghilesan kolozsvári román főügyész maga mondta román újságírók előtt, hogy a korrupció soha nem ismert magasságra emelkedett Erdélyben, csalás, lopás az egész vonalon, a helyzet tarthatatlan. Mindenki tudja már, hogy vesztegetéssel bármi elérhető, s a tisztikarra áll ez épp úgy, mint a hivatalnokokra.

A kormányzótanács által kiállított, egy vonatrakományra engedélyezett szerelvényt Debrecenben az ezredes ur csak 50.000 K sáppal adja ki, igaz, hogy erre még őrséget is kirendel.

A nagyenyedi rendőrkapitány is jellemző alakja volt a román adminisztrációnak.

Tabán urról van szó, ki vidéki tanítóságból lépett elő Nagyenyed rendőrkapitányává a forradalom után. Mint ilyen feltörte dr. Lengyel György volt főispán Szentkirály-utcai lakását, — mig gazdája előbb Pesten s utóbb Aradon tartózkodott családjával — beköltözött s tulajdonosként használta. Ez év október elején azonban visszatért az igazi gazda, s saját ruhájában láthatta feszengeni Tabán urat, felesége pongyolájában Tabánné

GONDOLAT

nagyságát. A házat teljesen kifosztotta, értékes holmijait elküldte a román rendőrkapitány sajátkezüleg.

Nagyenyed — sok keserves napját élted már át történelmünknek, s megint kijut neked. 1848-ban a felgyújtott házaidból kiűzött aszszonyok, gyermekek és aggok közül sok százat gyilkoltatott le védtelenül Avram Janku s most ő róla nevezik el Kolozsvár egyik főutcáját.

Ki ne ismerné a nagyenyedi hétfüzfa történetét? A kuruc-labanc harc hősi diákjait? Elesett társaik latin felírásu siremlékét az enyedi sétatér fái között hat hét előtt egy éjjel darabokra zúzták. Másnap a miriszlói emlék került sorra, ledöntötték s a Marosba gurították.

S mindez a vandalizmus nemhogy szünőben volna, de még inkább elfajul. Maniu Gyula szeptemberben a kolozsvári tisztviselői küldöttségnek megígérte, hogy csak szűkebb lakásokba szorítják őket össze. Azóta a consilium dirigent (kormányzótanács) nagyrésze Kolozsvárra költözött, czeket elűztek jogtalanul már s az utóbbi napokban egész házsorokból dobják ki az utcára a lakókat.

A sétatéri status-házakból, a Deák Ferenc-utcai Havas-házból összesen 150—200 családnak kell kivétel nélkül kiköltözni, mikor egy szobát sem kaphatni másutt.

Október 30-án nyolcórás záróra volt elrendelve, mindazokat, akiket 2—3 perccel a dudálás elhangzása után összefogdostak, addig botoztak, míg ájulva estek össze.

Az aktív magyar tisztek felszólítást kaptak a rangjukról való lemondásra, vagy öt napon belül a város területének elhagyására.

De az anarchia és korrupció sohasem maradhat hosszúéletű. Szórványosan bár, de mindenütt látszik az elégtelenség, elnyomott forrongás.

A kolozsvári rokkant-otthonban egyik rokkant a román tisztekről elítélő nyilatkozatot tett. Midőn egy patrouille elfogatási parancsral el akarta vinni, az összes rokkantak mellé állva, megtagadták kiadatását, ellenszegülés és szóváltás után az egyik rokkantat leszúrták.

Deésen a román lakosság éljenzett meg odakerült magyar tiszteket. A szászok el vannak keseredve, a székelyek között legutóbb kisebb lázongás volt, amelyet véresen levertek.

A helyzet az, hogy a románok maguk is elítélik a képtelen intézkedéseket.

Kolozsvárt, mely a magyar színeszet egyik bölcsője volt, nem engedik meg a téli színház használatát; jelenleg a színházban is szünetelnek az előadások.

Erkölcsei erőnk mindezek dacára nemhogy csökkent volna, hanem erősödött. Mi sem bizonyítja jobban, minthogy *Bretán* román származásu operaénekes megmaradt hűen, a kolozsvári tisztviselőkhöz méltó kitartással igaz magyarnak.

Egyetlen erdélyi magyar sem hiszi, hogy újra vissza ne kerüljünk az anyaországhoz.

Inkább eltűrünk minden nélkülözést, szenvedést, de e hitünk nem vehető el. Sok száz tisztviselő, mint gyári napszámos keresi kenyerét, de hitéhez hű marad.

Munkámból térek haza november elején, édesanyám sirva borul nyakamba és zokogva ujságolja, hogy három napon belül nekünk is távoznunk kell.

Butorainknak egyrészt ismerősöknél helyezve el, lázas pakkolás után vagonunkat ahogy lehet megtömve a legszükségesebb holmival, könnyes szemekkel bucsuzunk Kolozsvártól.

Ne sirj anyám, édesanyám, mert visszajövünk mi még szülőföldünkre, szép hazánkba, ha addig élünk is.

V. F.

Páter Zadaveczen István.

Szombat napján mindenütt már magyar kucsmákon dagadt a sastoll s az ömlő eső őszi hangulatát nyárrá varázsolta a tudat: itt a nemzeti hadsereg! Az utcán csatángolok és nézem a „nemesvérű“ oláh horda vasfazekas katonái után annyira szivetdobogató magyar testvéreinket. Egyszerre csak egy barát barna reverendája suhog el mellett, rögtön ráismerek: ez P. Zadaveczen István. Büszkén magasló homlokára örök babért fűztek a Népszava és Vörös Ujság szennyesen ádáz támadásai, ő volt a pillér, melyen megtört az iszaptenger árja, melyen át hidat épített a Gondviselés a magyar jövőbe.

Szegeden találkoztam vele először. A juniusi ellenforradalom után hosszas küzködés után ide szöktem, az egyetlen városba, hol himnusz zúgott az égbe s hol magyar szabályák hódolva köszöntötték a magyar trikolt. Az ódon, évszázados klastromban kerestem fel az egyszerű franciskánus plébánost, akinek neve akkor ott csegett minden magyar ajkán. Sokáig kellett várkoznom, mert előkelő politikusok, magasrangú katonatisztek adták egymásnak a kilincset. Fűrészelve tekintett rám, mikor hallotta, hogy Pestről menekültem. Dacos két szeme a szívemig lenézett, majd a gyanu eltűnte után a szeretet tükrözött onnan. Beszélgettünk. Vidám dolgokat is meséltem, de nem nevetett, mintha a fájdalom komolyságát kövesítette volna szép arcára a hazánk felett halotti tort csapó bűn. Emlékszem, mikor egyházi dolgokra tértünk át s magasztalva említettem a ciszterciátakat, akik az ősz tudós apát urtól a kis zirci noviciusig szemrebbenés nélkül állják a harcot, Zadaveczen felugrott s az asztalra csapva harsogta lemondó magamnak:

— Dehát az nem érdem, az köte-

lesség! Hát várhattunk mást azoktól, kik mindig magyarok voltak?!

S lelkes szavai tovább dübörögtek, mintegy félálomban hallgattam s Temesvári Pelhártra gondoltam, ki a budai templom-ívei alatt így ostromozhatta a kishitű magyarságot ujjászületésre.

Most ő is megjött hős szegedi fiával, hogy segítsen visszaszerezni a magyarságnak babyloni Budapestet. Csatakos, sáros délután nekivágtam a budai Ferences-kolostornak. Metsző hideg szél dárdázott, mintha Isten sóprést parancsolt volna neki, hogy Horthy fehér lova be ne szennyezze patáit. A fráter beenged a folyósóra. A falakról szigorú szentek figyelnek a visszhangzó léptekre, csöndes áhitat s valami mélabus romantika terjeng a tömjénillatu boltzatok alatt.

Páter Zadaveczen örömmel fogad a szűk vendégszobában:

— Mint ismerős vagy mind ujjásíró keresett fel? — kérdi mosolyogva.

— Mint mind a kettő — válaszolom.

Leülünk, cigarettával kínál meg, kissé belefeledkezünk a kék füstbe, majd beszélni kezd:

— Mikor Szegeden még vörös pribékek tomboltak, megkezdtem az ellenforradalom szervezését, majd összeköttetésbe lépve a tisztekkel, hathatósan támogattam őket. A vörös katonák leszerelése fényesen sikerült. Ekkor Szegedre hívtam Károlyi Gyula kormányát s hogy az teljesen a mai keresztény alapra helyezkedett, az az én érdemem. Előttem az angol keresztény szabadkőművesség nemzeti liberalizmusa lebegett, mely sacra unióban egyesíti az összes nemzetfentartó elemeket. Soha el nem felejttem, mikor junius 2-án ezt az irányt véstem a kormány szívébe, ott a Klauzál-téren, ugyanarról az erkélyről, ahon-

GONDOLAT

nan Kossuth apánk korbácsolta fel a haza megmentésére a szenvedélyeket s mikor erre az eszmére felkvettem őket. Persze, hogy ez a politika szöges ellentétben áll a francia zsidó-szabadkőművességgel s a zsidók mindenképpen ellenünk pénzelték és hangolták a megszálló csapatokat. — Egy francia tábornok büszkén mondotta, hogy katonái nemcsak a szalónokba jutnak el, hanem szíves fogadásra találnak a hálósobákban is. A zsidó befolyásnak sikerült azután Ábrahámot tolni a kormány élére s a minden csak nem magyar érzelmű Varjasi-nak miniszteri tárcát biztosítani.

— Bocsánat — szólok közbe — fő-tisztelendő atyám kormányfőtanácsos maradt az Ábrahám-kormány alatt is?

— Ők is tisztelettel voltak irántam, de én távol tartottam magamat, mert láttam a lecsuszamlást. Távolról sem mondom azzal, hogy Ábrahám nem a legkorrektebb volt, hiszen rögtön feloszlatta minden intrika nélkül minisztériumát, melyt a Friedrich-kormány megalakult. Pál Jób könyve zsidó célok érdekében íródott s az a törekvése, hogy konkolyhíntéssel valamiképpen megbontsa a magyarság egységét. Jelezhetem különben, hogy források alapján fog megjelenni nemsokára a szegedi kormány hiteles története, melynek örök dicsősége, hogy felébresztette a nemzeti öntudatot és megteremtette a nemzeti hadsereget.

Itt ismét eltűnődik a cigarettafüstbe, majd a vér bibora önti el, mikor újra felveszi a szót:

— Igen, a nemzeti hadsereg itt van a Duna partján, jön végre a királyok városába. Senkinek a szeme nem csillog annyira, mint az enyém, hiszen megértem, hogy a csira, melyet én vettem el, lombos fává lett, melynek védelme alatt bizton remélhet a magyarság. Büszkén mondhatom, a nemzeti hadsereg eszméjét én vettem fel s én

adtam neki az első katonákat is. Kocsmákban, csapszékekben beszéltem rá a parasztokat, hogy öltsek fel újra a katonazubbonyt, melyet akkor még szegény volt viselni. S a magyar föld fia hajlott a szavamra. A munkásságot is meg akartam nyerni, de a Pestről irányított szociáldemokrata zsidók aknamunkája

Lubinsky Tibor a «Velencei kalmár»-ban: Salarino

légmentesen zárta el előttem az utat. A franciák is hol megengedték, hol feloszlatták hadseregünket, mindannyiszor elkobozva felszerelésünket, úgy hogy jóideig nem voltunk más, mint fegyverrejtő és fegyverrekviráló bizottság. Kiharcoltuk volna már régen hazánk szabadságát, de nem mozdulhattunk. Az oláhok megszállották az ország szívéét, mi áztunk-fáztunk, szenvedtünk a Dunántulén, de végre is megértük az első diadalt.

— Mikor Szegeden felszenteltem a Prónay-zászlót, nem igen volt külsők a bizakodásra, de halálba mentem volna hitemért, hogy a magyarság újra nagy lesz és hatalmas. A fehérselyem lobogó egyik oldalára

a Madonna-kép köré irattam: Pro patria et libertate!, a másik felét üresen hagytam. Most elárulom, hogy miért: arra fogják itt a fővárosban majd ráfestetni valamelyik szent királyunk képét e mondattal: Et pro rege nostro apostolico.

Mind a ketten ábrándozva hallgattunk el. Királyság! ez a vágya

Garamszeghy Sándor a „Bánk bán“-ban:
Ottó herceg.

ma minden igaz magyarnak, ehhez fűződik ezerév minden dicsősége, minden szenvedése. Mintha sötét árnyat akarna elhessegetni, megtörli halántékát Zadravec, kiben a középkori szerzetesek szigorú és hatalmas egyénisége öltött testet.

— Sokat szenvedtem. Hányszor gazemberezték le az utcán, hányszor köptek utánam hazaáruló szociáldemokrata munkások. Pestről leküldött orgyilkosok hányszor törtek életemre. Barátaim kértek, hogy vigyázzak magamra, de én bátran tartottam s mindenütt ott voltam darócsuhámban.

Legrettenetesebb emlékem az, amikor július közepén egy felizgult ember rohant be hozzám s minden-

képpen négy szemközt akart velem beszélni. Szerencsére szerzetestestvéreim nem hagytak magamra. Negyven ezer koronát kért tőlem, hogy kimehessen Amerikába és leszurja a szerinte ott tartózkodó Károlyi Mihályt... Később megtalálták a szőlőkben, tőr meredt a mellében, amint felismerték, pesti Lennin-fiú volt...

Sötét árny suhan át arcán, lát-szik, hogy többet is tud, de fáj a tetemrehívás. Nem bolygatom.

Bucszáskor nemes haraggal kel ki a haza hitvány árulói ellen.

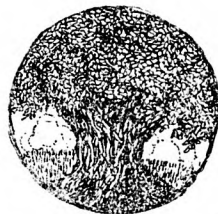
— Krisztus megbocsátó tanítása — mondja — köti az embert, de egy bosszuálló nemzetet soha!

— A béke hajnalán vagyunk — szól, mikor kezét fogunk, — szilárd meggyőződésem, hogy Magyarország pár hét alatt a régi lesz. Szerbiában kezdődik az anarchia, a katonák tisztjeiket gyilkolják le s amint halom a kaposvári ezred bevonult Pécsre. A csehek Pozsonyig a vasutvonalat önként kiűritették. Megyünk, haladunk és a háromszinű lobogó borítja majd be nemsokára ezeréves hazánkat...

Őszi hideg havas-eső fogad az utcán, örömben ujjong a lelkem. Mintha diadalra tüzelő nagy Kapisztránt láttam volna újra születve, mellét feszítve az ellenséges fegyvereknek, kezében a kereszt.

A magyar renaissance történetében legnagyobb papjaink közt örökké ott ragyog P. Zadravec István neve.

Mihelicz Vid.

A versegi pap kálváriája.

— Háromszor letartóztatták és a fogságban véresre verték. — Miért tartják most is fogva Dobó plébánost? —

Ósi rossz magyar szokás, hogy politikai elvek körül meghasonlanak az emberek és évtizedekig marják egymást. Csöndes vidéki kuriák széles ambitusán vagy a kaszinók kártyaszobáinak dohányfüstös levegőjében kevergetik a politika mérget, a melyből aztán gyakran jut néhány csöpp az igazságszolgáltatás kelyhébe is, amelynek pedig tisztának, kristályosnak, ragyogónak és minden emberi salaktól mentesnek kellene lennie.

Verseg pestmegyei községben Dobó István plébános egy évtized óta csatázott a helység izraelita korcsmárosaival és boltosaival, akik haragudtak rá, mert a plébános szövetkezeti boltot és keresztény takarékpénztárt csinált, azután a szomszéd földbirtokossal, Radvánszky Albert báróval, aki birtokától Hatvanig kőutat épített és a község hozzájárulását a plébános ellenségei csak az esetre helyezték kilátásba, ha a báró eltéti Versegről Dobó plébánost. Megjelenik a színen Ráday Gedeon gróf pestmegyei főispán is, Radvánszky sógora, aki tősgyökeres munkapárti létére nem szívelheti a függetlenségi érzelmű katolikus papot.

Folyik az áldatlan hajsza évekig. Kiüt a proletárdiktatura. Dobó István plébánost a vörösek ellenforradalmisággal vádolva fogságba vetik. Azt hihetnénk, hogy az ötödfél hónapi vörösuralom elmúltával az urak Versegen is végre magukba szállnak és a közös szenvedés után

feledve a régi politikai sakhuzások átkát, békejobbot nyújtanak egymásnak. Nem így történt, mert egy napon, szeptember 3-án fegyveres emberek jelennek meg a versegi parókián és elfogják Dobó István plébánost. Mint később kiderült, Bieraszódi repülőgépgyáros, Ráday kormánybiztos barátja kívánságára történt az elfogatás. De szabadlábra kellett helyezni, mert fogvatartására semmiféle elfogadható okot nem találtak.

A plébánost elrángigálják az oltártól.

Nemsokára, szeptember 19-én, mint kedves ismerősök a fegyveres emberek újra megjelennek a papi háznál és felszólítják a plébánost, akit most már kommunistasággal vádolnak, hogy kövesse őket. Az a vád ellene, hogy egyizben prédikációjában a régi zsidóerkölcsöket ostorozta és rámutatott, hogy a jobbmodu zsidók most is a többnejűséget gyakorolják. Ellenségei ráfogták, hogy prédikációjában a kommunisták által elvként vallott szabadszerelem mellett foglalt állást.

— Kinek a rendeletére visznek ismét? — kérdi a pap nagy rémülettel.

— Ráday Gedeon gróf ur, Pestmegye kormánybiztosa parancsára — hangzik a felelet a karhatalmi emberek részéről és körülfogják a parókiát.

A karhatalom vezetője másnap, vasárnap délután két óráig szabadságot adott Dobónak, hogy ügyeit a községben rendbehozhassa. Atment a pap misézni, azonban a fegyveresek az oltártól is elrángigálták és megtiltották a misére való beharangozást. A templom előtt épületes kis

botrány keletkezett. A vasárnapi misére igyekvő hívek tiltakoztak papjuk brutalizálása ellen, mire a fegyveresek szétkergették a híveket.

Mise után a plébánost szuronyok között az aszói börtönbe kísérték, ahol következetesen egy zsidóvallású tisztet rendeltek ki melléje, aki fogadjisten helyett alaposan leszidta a fogoly katolikus papot s megparancsolta az őrségnek, hogy a legkeményebben bánjanak el vele. A terék örök szótfogadtak. Három nap múlva teletenutásítás érkezett a karhatalmi irodától, ahol Halász és Fischer nevű tiszték teljesítettek szolgálatot. Ugy látszik, hogy ennek az utasításnak volt az eredménye, hogy azon éjjel Dobó sötét cellájában megjelent Bányai őrségparancsnok egy fegyveres katonával és Dobót arcán, hátán úgy elverték, hogy még most is meglátszanak a nyomai. Hogy a súlyos ütlegeléseket még hosszú idő múlva se lehessen letagadni, az igazságtalan vad hajszá irányítói ellen megindítandó per iratai között van többek között Galambos József dr. nyugalmazott ezredorvos által felvett láttelep Dobó sérüléséről.

A kormánybiztos névjegye

Mikorra a dolgok már idefajultak, egyik este a Keresztény Nemzeti Párt Reviczky-utcai helyiségében a tagok tekintélyesebb tömege nagy felháborodással tárgyalta a versegi pap esetét és a jelenlevő Ráday Gedeon gróftól követelték, hogy vessen véget a botrányos állapotoknak, mert ahogy hatalmában állott a papot lecsukni, úgy módjában van ki is szabadítani. Pestmegye főispán-kormánybiztosa hosszas kapacitálásra beleegyezett abba, hogy Pekár Gyula miniszterrel, Karafiáth Jenő államtitkárral, Battlay Dezső dr. tolnai kormánybiztossal és Timár Ambrus aszói plébánossal átmegy szemközt levő lakására, ahol megbeszélik, hogy mit

lehetne tenni Dobó érdekében. A négy ur kapacitálni igyekezett a grófot, de ő szikrázott a dühtől és a többi között ezt mondotta:

— Ismerem Dobó portréját tiz év előtti időkből. Minden fórum előtt vállalt erkölcsi felelősségemre tartóztattam le őt. Már tiz évvel ezelőtt küldöttség jött hozzám Versegről, hogy mindenben támogadják a

Sugár Károly, a Nemzeti Színház művésze.
(Hercz rajza)

munkapártot, ha Dobót eltételetem Versegről. Erre én Zichy János gróf akkori kultuszminisztert kértem, ez meg Csáky Károly gróf akkori váci püspököt és mindketten megígérték, de nem tudom, hogy miért nem helyezték el mégis Dobót. Csak egyetlen mentsége van Dobónak — így fejezte be beszédét — az, hogy a vörös uralom alatt valami pesti urat rejtegetett magánál.

E szavakra felállt Battlay Dezső, akinek ellenforradalmi tevékenységét az akkori ujságokból jól ismerjük és emelkedett hangon mondta:

— Igen, gróf ur, vegye tudomásul, hogy az a bizonyos pesti ur én voltam. Egész családommal két hónapig rejtjegetett a lakásán Dobó plébános, akit most kommunista-sággal vádolva, fogságban tartanak. Pedig ha kommunista lett volna, nem rejtjegetett volna ellenforradalmárokat. Sőt a kommunizmus alatt őt magát is letartóztatták, mint ellenforradalmárt.

Most Pekár Gyula próbált hatni a keményszivű grófi kormánybiztosra:

— Látod, édes Gidám, te rettenetes misztifikáció áldozata vagy. Nem kérünk mást és ehhez nem kell semmi formalitás, miután saját felelősségedre fogtad el Dobót és az államügyész hiába helyezte őt parancsod ellenére szabadlábra abból az aszódi börtönből, ahol őt súlyos betegsége ellenére a karhatalom rettenetesen elverte. Ird le a névjegyedre, hogy a karhatalom bossússa el a börtönből és Timár pap-társához internálja őt.

Dobó újabb elfogatása

Dáday röstelkedve nyult belső zsebébe, ahonnan névjegyet vett elő és pár sort irt rá. A kormánybiztosi varázsigékre másnap megnyílt az aszódi börtönajtó és Dobó plébánosnak szabad volt Timár Ambrus pap-társához vonulnia, de csak mint internálnak. Itt ártatlansága csakhamar nyilvánvaló lett és az internálásból Téchy ítélőtáblai bíró október 1-én teljesen szabadlábra helyezte. Amde Ráday emberei, akik attól féltek, hogy most már elvesztették a csatát a pappal szemben, új följelentést adtak be Dobó ellen az államügyészhez. A hatóság október 11-én Kovács Zoltán államügyész útján újra letartóztatta Dobót és fegyveres csendőrök kísérték be Budapestre a pestvidéki ügyészség fogházába.

De ez az elfogatás sem történt valami simán. Éppen vasárnap lévén,

Kovács államügyész a hivek tiltakozása ellenére megtiltotta, hogy Dobó plébános misét mondhasson, sőt csendőrökkel szállatta meg a parókiát és a keresztelésre hozott csecsemőket sem engedte bevinni a templomba. És most ennyi hányattatás után az alig negyven éves Dobó István, mint egy hatvanesztendő, megtört aggastyán, apatikusan ül a pestvidéki ügyészség Szerb-utcai pötfogházában, várva az igazságszolgáltatás csodáját, mert úgy érzi, hogy ő rajta már csak valami nagy csoda segíthet. Tisztában van ügyének igazságával, de valahogy úgy érzi, hogy az ő igazát nagyon megmérgezték politikai ellenfelei.

Beszéltünk Dobó István ügyében több versegi emberrel, akiknek előadása szerint szinte kizártnak látszik, hogy Dobó kommunista lett volna. Hiszen a vörös rémuralom alatt a Battlay-családon kívül magánál rejtette a gyászos véget ért nagy keresztényszocialista Vermes Gyulát is, ezenkívül Tomcsó Jánost, Szikora Lászlót, Varga Sándort és egy Vécsey nevű ellenforradalmárt is.

Végül Zoltán Béla igazságügyminiszter urhoz volna egy szavunk ez ügyben. Az igazságügyminiszter ur tekintsen el a politikai szempontoktól és vegye elő Dobó Istvánnak, mint embernek ügyét. Meg fog győződni arról, hogy itt nagyon csunya politikai hajszáról van szó, amelyre a magyar igazságszolgáltatás nem ütheti rá a hitelesítő pecsétjét.

Dobozi István.

Aktuális problémák.

A kenyér. Nem lehet tagadni, hogy a főváros lisztellátása körül — úgy látszik — komoly bajok vannak. Nem lehet eltitkolni azt sem, hogy ez igen nagy baj, komoly veszedelem, mert az éhező munkást, a kenyérért siró gyermeket, a téli hidegben a péküzletek előtt ácsorgó asszonyokat, szép szavakkal és ígéretekkel nem, hanem csak kenyérral lehet megnyugtatni. Most ugyan pillanatnyilag javult a helyzet, de a veszedelem még itt van. Amidőn mély tisztelettel leszögezzük azt, hogy a főváros lisztellátását a leggyorsabban és legergikusabban biztosítani kell, nem hagyhatjuk említés nélkül azt a valóban csimborasszói szemtelenséget, amelylyel egyes — a Népszaváékkal egy huron pendülő — radikális és progresszív elemek, a lisztellátás körül mutatkozó bajokat a jelenlegi kormányzat terhére igyekeznek írni. A pillanat ugyan a legkevésbé sem alkalmas arra, hogy a „ki a hibás?“ közismert operette dallammal szórakoztassuk egymást, mert ettől ugyan még nem lakik jól senki, de ha már felvetették ezt a kérdést, akkor igenis meg kell állapítani, hogy azt a mérhetetlen nyomorúságot, amely ma az általános drágaság, az élelmiszer- és tüzelőhiány miatt gyötri és sorvasztja a főváros lakosságát, a legnagyobb mértékben ugyanaz a csirkefogó, züllött banda okozta, amely a dolgozók uralmának a jelszavát hangoztatva, eljátszotta itt a világtörténelemnek legromdább, lepiszkosabb, legaljasabb politikai tragikomédiáját, a proletárdiktaturának nevezett dobutcai abszolutizmust. Ezt jó lesz kérem megjegyezni és ne tessék most már hazudozni, mert bizonyisten nonsokára tapasztalni fogják, hogy a hazudozás nemcsak hogy nem jövedelmező üzlet többé Magyarországon, hanem a keresztény társadalmi rend elleni merénylet, amelyért nem népbiztosi díszes és kényelmes stallum, hanem börtön és büntetés jár.

A hazafias sajtó. Önök bizonyára jóleső érzéssel konstatálták velem együtt, hogy a fővárosi sajtó milyen hazafiasan ir mostanában, hogy mennyire kidomborítja a nemzeti gondolat fontosságát. Hogy a *Nemzeti Ujság*, az *Uj Nemzedék*, a *Szózat*, *Virradat* és még egynéhány keresztény ujság így

írnak, azt megértem. De mit szólnak kérem a *Pesti Napló*, a *Világ*, az *Az Est* és még több ugyanezen felekezethez tartozó lapnak, mit szólnak az *Egyenlőségnek* lobogó hazafiságához, snejdig nemzetiszínüségéhez? Előítem — megvallom! — pokolian mulatságos ezen utóbbi mélyen tisztelt lapoknak tüzrőlpattant magyarsága, mert hiszen — ha az emlékezetem nem csal! — ugyanezen kedves lapok nem is olyan régen valóságos kéjgyönyörrel szolgálták azt a destruktív áramlatot, amely a kótyagos fejű Károlyi Miska személyében inkarnálódva, züllésbe és nyomorba taszította ezt a most — a változott viszonyoknak megfelelően — „drága hazánknak“ nevezett szerencsétlen országot. Engem most főképpen az a kérdés izgat: ugyanazok az emberek ülnek-e most is az említett ujságok szerkesztőségi asztalainál, a kik annakidején a tökfilkó Károlyit nemzeti hőssé és államférfiúi nagysággá magasztosították? Megvallom, nagyon csodálnám, ha nem ugyanazok volnának, hiszen róluk mindenki tudja, hogy egy kis konjunkturális hajlékonyságért igazán nem mennek a szomszédba és hát vannak annyira élelmes sajtóboltosok, hogy a most nem kelendő pacifizmus és antimilitarizmus helyett szívesen szállítanak nekik a jó pali magyar közönségnek. No és azt gondolják kérem, nincs elég buta ember Magyarországon, aki még mindig hisz nekik?

Rejtélyes szimpátiák. Akárhogy csürjük-csavarjuk is a dolgot, egészen bizonyos, hogy azon idő alatt, amíg a kedves románok kegyesek voltak nálunk időzni, kiderült az a meglepő tény, hogy zsidó nemzetiségű honfitársaink és a megszálló román csapatok között bizonyos szimpátia — hogy ne mondjam szövetség — fejlődött ki. Még élénken emlékszünk rá, milyen émeletítő dörgölődést és milyen nyalakodó hizelgést láttunk egynemely piszkos kis zsidó lapocskák részéről a románok irányában és azt is tapasztaltuk, hogy milyen gavalléros módon védtek a románok a mi derék zsidainkat a hatalmaskodó keresztény politikai irányzat és a rosszindulatu, tendenciózus keresztény sajtó tulkapásai ellen. A barátság olyan meleg és olyan

GONDOLAT

nagy volt, hogy állítólag a budapesti nem keresztény körök további ittmaradásra csábították a római légiók egyenes leszármazóit. Honnét ez a meleg vonzalom, ez a tiszta és őszinte barátság? A románok jó diplomaták, nem lehetetlen, hogy a megalapítandó hatalmas palesztinai zsidó állam szimpátiáját akarták már most jóelőre megalapozni a budapesti zsidók lekötése által, az sem lehetetlen, hogy ez a két magasabbrendű faj szükségképpen egymásra talált a barbár magyarság körében, de végül az sincs

kizárva, hogy bizonyos gazdasági kapcsolatok érlelték a kölcsönös lappangó undort, erős és mindeneken diadal-maskodó szimpátiává. Mert hát — mint Montecuccoli mondotta — pénz beszél, kutya ugat és hát végül is tagadhatatlan, hogy az arany csengése gyönyörű zene. Mi — sajnos — nem igen élvezhetjük ezt az andalító muzsikát és éppen azért nem is tudjuk kellően méltányolni az ilyen spontán-nak ugyan nem spontán, nem tulságosan forró, nem is egészen őszinte, de kétségkívül nagyon hasznos szimpátiákat.

Krónika

Ki a faluból! A destruktív zsidóság lekopott már az ország minden társadalmi rétegéről. Volt idő, amikor a középosztályalal cimborált és elfogulatlan sajtójával kötötte le liberális politikája számára. Mikor ez nem volt eléggé jó üzlet, kivetette hálóját a munkásságra és igyekezett annak a vállán fölemelkedni. Ez már kiadósabb volt és a proletárdiktatura alatt sikerült a zsidóság uralmát általánossá tenni. De a proletárdiktatura, mint minden zsidó társadalmi intézmény, rövid, de kínos szenvedések után elhunyt. A zsidóság ismét kipotytyant a vezetésből. Hogy céljait mégis elérje, prostrituálként összeszúrta a levét a románokkal. Igen, — de itt meg az volt a baj, hogy a románoknak nem Budapest az állandó tartózkodási helyük. Vázsonyi, a zsidók bölcse, kiadta tehát az új jelszót, amelylyel úgy hitték, megoldják uralmuk kérdését: „Ki a falura!” Ahány zsidó politikus volt, mind agráriussá vedlett. Felütötték a Lexikont. „F” alatt megnézték, mi az, hogy falu, „P” alatt, mi az, hogy paraszt? És elkezdtek felhuzni a csizmát és a pitykegombos mellényt. Igen ám — de a csizmából is kilátszott a lóláb, azaz a ludtalp és ahogy Vázsonyi kiadta a jelszót, hogy: „ki a faluba!”, falun is megadták rá nekik a méltó választ: „ki a faluból!”, sőt néhol felütötte fejét a „falusi terror” is. Nosza, elkezdtek erre szaladni. Némelyik annyira nekihevült, hogy Svájcig meg sem állt. Ne gondoljanak azért mindjárt Vázsonyira. Hiszen ő nem is jött eredetileg sem hosszabb időre Magyarországra. Csak a svájci

villájában takarítottak, hát átjött addig a másik szobába...

A falu rosszai. Rosszmájú ember az a sokorópátkai, vagy korosópátkai... szóval a keresztény Szabó István, kisgazda miniszter. Szerinte a falvak lasként megtisztultak, csak itt Pesten gyűltek össze a falu rosszai. Én is pesti ember vagyok, de szó ami szó, jó ítélőképessége van annak a sorokó...?: szóval a kisgazda miniszternek. Csak egyről megfeledezett. Mi lesz akkor, ha Pest is megunja ezt az örökös csufolódást és rendet csinál a portáján? Hová megy akkor a „lumpenproletariát” és a másik Szabó ur izraelita csizmás agitátorai?

Ja vagy ugy? Szóval Ön is arra gondolt...? Az kérem nem lehet, mert még nagy a vagonhiány!

A liberális sajtó orchestere olyan tuszt vágott ki Horthy admirálisnak a liberálisokkal folytatott beszélgetésére, mintha a fővezér legalább is a Teréz- és Lipótváros honpolgárainak vérében akart volna lábvizet venni. „Megegyezés”, ujjongják odaát. Nem értjük. Miféle megegyezés? Az első darutollas Bocskay-sapka megjelenése óta minden épeszü magyar ember tudja, hogy — amint azt Horthy nyilatkozata megerősíti — „a nemzeti hadsereg a polgári jogegyenlőség alapján áll” és — Horovitz Náthán amerikai ezredes szavait idézve — „tőle tartani tisztességes viselkedésű kereszténynek, vagy zsidónak oka nincs”.

Mire való hát ez a juhé? Tán csak nincsenek bajok odaát a — viselkedés körül?

**Minden keresztény magyar ember
a „Központi Sajtóvállalat“ R. T. ujságjait olvassa!**

Képes Krónika

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilap

Megjelenik szombaton.

Szerkeszti: **Zigány Árpád**

Fotóriporter: Harsányi Gyula.

— Rajzoló: Wesely Norbert.

Kiadja: a „Központi Sajtóvállalat R. T.“

Szerkesztőség: VIII., Szentkirályi-
utca 28. Telefon: József 65.

Kiadóhivatal: IV., Gerlóczy-u. 11.
Telefon: 107—37.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 96 kor.

Félévre . . . . . 48 kor.

Negyedévre . . . . . 24 kor.

Egy hónapra . . . . . 8 kor.

Egyes szám ára 2 korona.

Nemzeti Ujság

Szerkeszti:
TÚRI BÉLA

Szerkesztőség:
VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.
Telefon: József 65 és József 66.

Kiadóhivatal:
IV. ker., Gerlóczy-utca 11. szám.
Telefon: 107—37.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 220 kor.

Félévre . . . . . 110 „

Negyedévre . . . . . 56 „

Egyes szám ára . . . . . 80 fill.

Kiadja a Központi Sajtóvállalat R. T.

Uj Nemzedék

Szerkeszti:
MILOTAY ISTVÁN

Szerkesztőség:
IV. ker., Gerlóczy-utca 11. szám.
Telefon: 75—09 és 75—88.

Kiadóhivatal:
IV. ker., Gerlóczy-utca 11. szám.
Telefon: 75—09.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 220 kor.

Félévre . . . . . 110 „

Negyedévre . . . . . 56 „

Egyes szám ára . . . . . 80 fill.

Kiadja a Központi Sajtóvállalat R. T.

NEUE POST

egyetlen németnyelvű ker. politikai napilap.

Szerkeszti: **Huber János**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

IV. ker., **Haris-bazár 1.**

A magyarországi német ke-
resztények legkedveltebb lapja.

Egyes szám ára 50 fillér.

Kiadja a „Központi
Sajtóvállalat“ R. T.